

УВОДНА РЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

ФИЛМ И ФИЛОЗОФИЈА

Однос филозофије и филма, могло би се тврдити, започео је готово два и по миленијума пре него што је први филм снимљен: у Платоновом миту о пећини. Пауза је трајала дуго и након што су милиони људи опчињено гледали филмове који су пројектовани на великим белим платнима у биоскопима. Иако је Платон наговестио неку врсту биоскопа, гледање оптичких илузија на зиду, које се за ту сврху артифицијелно продукују помоћу светлости, филозофи нису од почетка узимали за озбиљно (што више говори о самој филозофији, него о филму). У међувремену, фасцинација је постала обострана. Филмски ствараоци не само што обрађују различите филозофске теме, већ праве референце управо на Платонов мит о пећини, на пример у Бертолучијевом *Конформисти*, Кјубриковој *Пакленој поморанџи* или *Матриксу* браће (односно сестре и брата) Вачауски.

А филм се филозофији отварао од почетка, имајући у виду управо назначену напетост између замисли филма и његове материјализације, односно идеала и технолошке остваривости. Такође, о филму се мисли, па и филозофски мисли, због новине коју доноси, односно због своје синтетичке природе и наново постављеног проблема представљања, кључног за поимање уметности у свакој епохи, па и за саморазумевање читаве једне културе.

Отварање значајног простора проблему односа филма и филозофије, чему присуствујемо последњих година и деценија, истовремено охрабрује и онеспокојава. Охрабрује јер сведочи о коначно легитимизованом статусу филма у култури којој припадамо, освојеном месту у свету мишљења, стварања и делања, док онеспокојава јер можда наслућује крај ове уметности и медија, макар у облику у којој је до сада знамо.

Промишљање односа филма и филозофије засновано на идеји филма као мишљења, као да ове „слике у покрету” желе да спасе од културне маргинализације, кроз судбину пуке карике у ланцу процеса глобалне медијатизације. Жеља да

се филм преко свог односа са филозофијом повеже са читавим резервоаром људског знања у себи крије данас помало „застареле” хуманистичке обзире. Ипак, чини се да је и даље будно оно настојање да се понуде шире теоријске основе за промишљање филма као уметности, медија и културног феномена, односно да се не одустане од кружења око питања „шта је филм као филм?”

Желели бисмо да овај темат да допринос дијалогу између филма и филозофије, дакле дијалогу са значајним импликацијама на наше разумевање уметности и медија, па и читаве културе у којој живимо. А зашто да не, и на наше разумевање филозофије.

др Александар Прњат
др Владимир Коларић

